

Oponentský posudek bakalářské práce

Dana MAREŠOVÁ, *Památník slečny Zimmerové z let 1818–1837, České Budějovice 2013* (= bakalářská práce Ústavu archivnictví a pomocných věd historických, Filozofická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích), 79 s.

Za téma a současně hlavní pramen své bakalářské práce zvolila kolegyně Dana Marešová památník blíže neznámé slečny Zimmerové z let 1818–1837 uložený v rukopisném fondu Knihovny Národního muzea v Praze. Poměrně hojně dochované ženské památníky, které vznikaly v českých zemích během 19. století, představují důležitý pramen osobní povahy, dosud jim však většinou nebyla věnována odpovídající badatelská pozornost a jejich výzkum je teprve v počátcích, volbu tématu předkládané práce lze proto jen přivítat.

Bakalářská práce se skládá z Úvodu, čtyř dále vnitřně členěných kapitol, Závěru a Seznamu použitých pramenů, literatury a internetových zdrojů, připojeny jsou též přílohy v podobě grafů, tabulek a obrazových ukázek. První dvě kapitoly nazvané *K památníkům a Vzdělání měšťanek* mají pochopitelně kompilativní povahu, autorka v nich ale prokázala dobrou orientaci v dané problematice a znalost příslušné literatury. Jádro předkládané práce představují následující dvě kapitoly. Stěžejní třetí kapitola *Edice památníku slečny Zimmerové* obsahuje kritickou edici a rozbor pramene. Edice splňuje všechny formální náležitosti a editorka svůj (paleograficky i jazykově) poměrně náročný úkol zvládla se ctí, za šťastnou považují i zvolenou metodu transliterace. Drobnou připomínku mám jen k edici záznamu č. 16, který pořídila 10. 11. 1824 v Praze Sophie von Kade „aus [?]tußland“, zde má být nepochybně „aus Rußland“. Sophie von Kade, o níž se autorce „nepodařilo nic bližšího zjistit“, byla totiž klavíristka pocházející z Rigy (srv. zprávu o jejím koncertu v Allgemeine musikalische Zeitung, roč. 26, Leipzig 1824, s. 669). V dalších podkapitolách je památník, který obsahuje 25 záznamů z let 1818–1837, podroben skutečně důkladnému a všestrannému zkoumání. Ke kvalitnímu kodikologickému popisu nemám připomínky, připojila bych jen zmínku o užitém druhu či druzích papíru, tzn. identifikaci filigránů. Postrádám také odkaz na katalog, v němž je rukopis – ovšem velmi stručně – popsán (F. M. Bartoš, *Soupis rukopisů Národního muzea v Praze. Svazek II, Praha 1927, č. 2825*). Zajímavé a cenné jsou postřehy o formální podobě zápisů, frekvenci zápisů v jednotlivých letech, podílu mužů a žen, užitých jazycích, výskytu pravopisných a jazykových chyb, o tématech zápisů, básnických prostředcích a použitých citátech či o výtvarné výzdobě památníku. V přílohách jsou navíc některé z těchto údajů prezentovány v podobě grafů, připojeny byly také ukázky vazby, písma a obrazové části památníku.

Ve čtvrté kapitole nazvané *Slečna Zimmerová* shrnula autorka zjištěné údaje o životě a rodinném, přátelském a kulturním zázemí majitelky památníku. Vyčerpávajícím způsobem přitom vytěžila informace, jež skýtá samotný památník, a doplnila je údaji získanými z odborné literatury a elektronických databází; ocenění zaslouží i využití archivních pramenů (digitalizované pobytové přihlášky pražského policejního ředitelství v Národním archivu v Praze). Dosud neznámou slečnu Zimmerovou, jež pravděpodobně žila v Praze, se jí tak podařilo ztotožnit s Teresíí Zimmerovou (1806–1848), dcerou pražského starožitníka, obchodníka s uměleckými předměty a nakladatele Franze Zimmera. Z osob, jež se zapsaly do památníku, se autorce podařilo prozatím identifikovat jen Teresiina budoucího manžela, bratra Karla Antona, budoucího zemského poslance Karla Kirchnera (1821–1901) a hudebního skladatele Eduarda Antona Fischkandla; k nim můžeme nyní připočítat i klavíristku Sophii von Kade. Autorka ale bohužel nevyužila všechnu dostupnou literaturu. Dobře proto zmapovala jen posledních devět let života Teresie Zimmerové, které prožila v manželství s pražským knihkupcem, majitelem hudebního nakladatelství a papírníkem Václavem Alexem Rybou (1800–1863), jenž byl synem významného hudebního skladatele,

rožmitálského kantora Jana Jakuba Ryby (1765–1823). V této souvislosti oceňuji i zařazení příloh *Rodokmen Jana Jakuba Ryby a jeho rodiny* a *Nakladatelská činnost V. A. Ryby*. Chybí však informace o neméně zajímavé rodině, z níž slečna Teresie pocházela a ve které žila v době, kdy si vedla svůj památník. Jen ve stručnosti: životní a profesní dráhou prvního českého starožitníka Franze Zimmera (1765–1842) se zabýval Lubomír Sršeň, takže například víme, že se Zimmer díky své profesi osobně znal s řadou umělců, například s J. W. Goethem či W. A. Mozartem, a měl dobré styky v šlechtických kruzích. Z jeho osmi dětí je zřejmě nejznámější Johanna, manželka profesora pražské lékařské fakulty Josefa Engla a matka mladočeského politika Emanuela Engla, která vedla již ve čtyřicátých letech jeden z nejstarších pražských českých měšťanských salonů. Právě Teresiin synovec Emanuel Engel (1844–1907) věnoval Národnímu muzeu portréty svých prarodičů Franze a Veroniky Zimmerových a pravděpodobně i další rodinné památky, mezi nimiž mohl být i zkoumaný památník. Za pozornost jistě stojí i Englova pozůstalost v Literárním archivu Památníku národního písemnictví v Praze; dochovala se též korespondence jeho prarodičů. Výzkum těchto pramenů bych ovšem viděla již jako úkol pro případnou navazující diplomovou práci kolegyně Dany Marešové. (Srv. Lubomír Sršeň, Franz Zimmer, první starožitník v Čechách, in: *Starožitnosti a užité umění* 1997, č. 7–8, červenec–srpen 1997, s. 14–17; Lubomír Sršeň, Obchod s uměleckými předměty v Čechách v 1. polovině 19. století (K zakladatelské úloze Franze Zimmera). *Sborník Národního muzea v Praze*, řada A – historie, roč. 51, 1997, čís. 1–4 [vydáno 1998], s. 1–49; Zuzana Pelcová, První obchodník s uměleckými předměty v Čechách, in: *Antique* 9, 2002, č. 4, s. 40; David Procházka, Emanuel Engel – dětství a zrání pražského vlastence (1844–1870), in: *Sborník vlastivědných prací z Podblanicka* 49, 2009, č. 2, s. 53–95).

Předkládaná bakalářská práce představuje cenný příspěvek k výzkumu specifického pramene osobní povahy, jakým jsou ženské památníky první poloviny 19. století, i k poznání vzdělanostní a jazykové úrovně a mentality měšťanského prostředí tehdejší Prahy. Ke kladům práce patří též kultivovaný jazyk s minimem překlepů. Práci proto jednoznačně doporučuji k obhajobě a navrhuji ji – i přes výše uvedené výhrady ke čtvrté kapitole – klasifikovat **výborně**.

PhDr. Milada Svobodová
Oddělení rukopisů a starých tisků
Národní knihovna ČR

Praha, 30. května 2013